

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

Геолого-географічний факультет
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Методи наукових досліджень, аналіз та презентація результатів дослідження

Рівень вищої освіти

третій (освітньо-науковий)

Спеціальність

106 «Географія»

Розробники:

зав. кафедри економічної та соціальної географії і туризму, д. г. н., професор Топчієв О.Г.,
доцент кафедри економічної та соціальної географії і туризму, к.г.н., доц. Нефедова Н. Є.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри економічної та соціальної географії і туризму

Протокол № 1 від 31 серпня 2017 р. ·

Завідувач кафедри

Топчієв О.Г.

Обговорено та рекомендовано до затвердження навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету:

Протокол № 1 від " 04 " 09.2017 р.

Голова НМК

(підпис)

Біланчук Я.М.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Навчальна програма нормативної навчальної дисципліни «Методи наукових досліджень, аналіз та презентація результатів дослідження» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки PhD студентів спеціальності 106 «Географія».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методи наукових досліджень в географії, аналіз та презентація результатів дослідження.

Місце навчальної дисципліни в структурі освітнього процесу.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Обробка літературних даних, методи наукових досліджень з географії та аналіз їх результатів.
2. Презентація результатів наукових досліджень.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни - підготовка аспірантів до здійснення науково - дослідницької діяльності, ознайомлення їх зі стратегією та тактикою аналізу інформаційних джерел, організації наукової праці, проведення експериментальних досліджень з географії, надання їм певних знань щодо методики й інструментарію дослідження, написання наукових статей, а також правил підготовки, оформлення та захисту дисертаційної роботи.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

- розширити в аспірантів спектр знань у сфері сучасних методів проведення наукових досліджень з географії;
- надати аспірантам необхідні знання та практичні навички для пошуку, накопичення та аналізу наукової інформації з теми дисертаційного дослідження, написання наукових публікацій, оформлення та захисту дисертації;
- сприяти розвитку професійних умінь з формулювання та презентації результатів проведених досліджень.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

КСО.09 – здатність планувати, розробляти й реалізувати різнопланові заходи щодо організації учбового процесу;

КСО.12 – здатність до саморозвитку та самовдосконалення впродовж життя;

КЗН.03 – здатність засвоювати базові знання основ методології науки, закономірностей її розвитку, розуміння науки як системи знань, діяльності та соціального інституту, класифікації методів наукового знання;

КЗН.04 - спроможність виконання наукових досліджень з застосуванням сучасних методологічних основ реалізації експерименту, уміння документального оформлення результатів досліджень;

КЗН.05 – здатність до інноваційної діяльності, спрямованої на вико-ристання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок, випуск на ринок нових конкурентоспроможних товарів і послуг;

КЗП.17 – вміння використовувати теоретичні знання та практичні навички географічного моделювання та прогнозування географічних об'єктів та процесів.

Очікувані програмні результати навчання:

- вміти планувати учбовий процес, реалізовувати різнопланові заходи для їх виконання;
- вміти самостійно вдосконалювати свої знання, уміння, особистісні і професійні якості для забезпечення ефективної наукової діяльності;
- вміти використовувати сучасні методи пізнання, аналізувати сучасну наукову картину світу, відрізнити наукове знання від поза наукового, визначати фактори, що впливають на розвиток науки, характеризувати екологічні, етичні та економічні вимоги до сучасного експерименту;
- вміти при плануванні, виконанні та обробці результатів науково-дослідних робіт, магістерських дисертацій виділяти та аналізувати елементи логічної структури власної наукової діяльності (об'єкт, предмет, форми, засоби, методи, результат);

- володіння комплексними та прикладними методами дослідження в географії, фундаментальними навичками науково-дослідної роботи;
- вміти аналізувати наукову літературу з метою вибору напрямку досліджень, обрати самостійно або кваліфіковано сприйняти представлену тему досліджень;
- вміти моделювати основні процеси майбутнього дослідження з метою вибору методів дослідження, наявного апаратного забезпечення або створення нових методик, користуватися нормативно-правовими актами та нормативно-технічною документацією;
- вміти обробляти та аналізувати отримані результати досліджень та документально їх оформляти;

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми студенти повинні:

знати:

- Основні методи, прийоми науково-дослідницької діяльності та вміти вибирати найбільш доцільні методи дослідження наукових проблем.
- Порядок вибору і формулювання проблеми і теми наукового дослідження.
- Правила пошуку інформації у процесі наукової роботи, накопичення та обробки літературних даних, особливості написання огляду літератури в природничих науках.
- Правила презентації результатів наукових досліджень у вигляді звітів, наукових статей, тез доповідей.
- Порядок оформлення та представлення дисертаційної роботи з географії, вимоги до опублікування результатів дисертаційної роботи.
- Вимоги до презентації дисертаційної роботи з географії та її прилюдного захисту.

вміти:

- Самостійно сформулювати мету, завдання, об'єкт й предмет дослідження згідно обраної теми дисертаційної роботи;
- Використовувати інформаційно-пошукові системи та бази даних для пошуку наукової інформації з географії, обробляти та аналізувати отриману інформацію; володіти навичками збору, обробки, критичного аналізу та систематизації інформації за темою дослідження.
- Виділяти і систематизувати основні ідеї в наукових текстах, критично оцінювати інформацію, що надходить з різноманітних наукових джерел.
- Використовувати сучасні методи дослідження в географії при проведенні самостійної науково - дослідницької діяльності, інтерпретувати та аналізувати їх результати;
- Застосувати комплексний підхід до наукового дослідження географічних об'єктів та явищ сучасними методами.
- Представляти отримані результати наукових досліджень у вигляді звітів і наукових публікацій в фахових рецензованих виданнях.
- Використовувати сучасні комп'ютерні інформаційні технології та програми у наукових дослідженнях та публічній презентації їх результатів;
- Володіти навичками публічного виступу в науковій діяльності, аргументації, ведення дискусії та полеміки;
- Здійснювати інноваційну діяльність та трансформувати наукові дослідження і розробки у конкурентоспроможні товари і послуги.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин, що становить 4 кредити ЄКТС.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Обробка літературних даних, методи наукових досліджень з географії та аналіз їх результатів.

Тема 1. Формулювання теми, визначення мети, завдань, об'єкта й предмета дослідження з географії.

Тема 2. Пошук інформації у процесі наукової роботи, накопичення та обробка літературних даних. Особливості написання огляду літератури в природничих науках.

Тема 3. Порядок здійснення та основні сучасні методи наукового дослідження в географії..

Змістовий модуль 2. Презентація результатів наукових досліджень.

Тема 4. Робота над написанням наукових статей, тез доповідей. Фахові видання з географії та провідні закордонні журнали, що входять в наукометричні бази даних Scopus, Web of Science, правила публікації результатів наукових досліджень в них.

Тема 5. Виклад змісту та структура дисертації, оформлення дисертаційної роботи з географії.

Тема 6. Правила та вимоги до презентації результатів дослідження з географії, прилюдний захист дисертації.

3. Рекомендована література

1. Топчієв О. Г. Методологічні основи географії: Ландшафтна оболонка Землі. Довкілля : навч. посіб. : для студентів ВНЗ / О. Г. Топчієв, Д. С. Мальчикова, І. О. Пилипенко, В. В. Яворська.– Херсон : Видавничий дім "Гельветика", 2018.– 346 с.
2. Топчієв О.Г. Суспільно-географічні дослідження: методологія, методи, методики. Навчальний посібник / О. Г. Топчієв. – Одеса: Астропринт, 2005. - 632 с.
3. Топчієв О.Г. Методологічні засади географії : підручник / О. Г. Топчієв, Д. С. Мальчикова, І. О. Пилипенко, В. В. Яворська.– Херсон : Гельветика, 2020.– 366 с
4. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с. http://nmetau.edu.ua/file/konverskiy_metodologiya_ta_organizatsiya_naukovih_doslidzhen.pdf
5. Пономаренко Л. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня. Методичні поради / Автор-упор. Л. Пономаренко. - К.: Редакція "Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України"; Толока, 2010. - 80 с.
6. Калуєв А. В. Что полезно знать ученому перед тем, как писать свой труд. - Киев, 2001. 17.
7. Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень [Текст]: Навчальний посібник / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. - 3-е вид., перероб. і допов. - К.: ВД «Професіонал», 2005. - 240 с.
8. Як правильно оформити дисертацію та документи атестаційної справи. 36. нормат. док. з питань атестації наук, кадрів вищої кваліфікації / Упоряд. Л. Мірошниченко. - К.: Толока, 2012. - 56 с.
9. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень. Навч. посібник. - 5-е вид. - К.: Професіонал, 2008. - 240 с. _можна скачати: <http://www.twirpx.com/file/854578/>
10. Перелік спеціалізованих вчених рад (Додаток 1 до наказу Міністерства освіти і науки України від 15.03.2019 № 358) - http://soc-econom-region.univer.kharkov.ua/wp-content/uploads/2017/07/%D0%A1%D0%A0_%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BBi%D0%BA_05.03.19_%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_2019.pdf
11. Склад спеціалізованих вчених рад (Додаток 3 до наказу Міністерства освіти і науки України від 15.03.2019 № 358) - http://soc-econom-region.univer.kharkov.ua/wp-content/uploads/2017/07/%D0%A1%D0%A0_%D1%81%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B8_05.03.19.pdf
12. Перелік наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук - <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pravo-diyalnosti/2018/10/08/perelik-naukovikh-fakhovikh-vidan-12.pdf>
13. Перелік електронних наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук - <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pravo-diyalnosti/2018/10/08/elektronnikh-fakhovikh-vidan-11.pdf>
14. Положення про спеціалізовану вчену раду - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1170-11>
15. Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів - <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/567-2013-%D0%BF>
16. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації - <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>
17. Рекомендації щодо оформлення дисертації, цитувань та бібліографічних посилань - <http://soc-econom-region.univer.kharkov.ua/wp-content/uploads/2017/07/%D0%9B%D1%96%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83%D>

[1%80%D0%B0.zip](#)

18. Рекомендації щодо оформлення Висновку установи про наукову та практичну цінність дисертації - <http://soc-econom-region.univer.kharkov.ua/wp-content/uploads/2017/07/%D0%9F%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B8%D1%81%D1%82.zip>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання іспит.

5. Методи діагностики успішності навчання студентів здійснюється шляхом: оцінювання якості виконання та теоретичного осмислення практичних робіт; усного контролю знань з кожної теми; оцінювання поточних письмових робіт та іспиту.